

KECSKEMÉTI LAPOK

Előfizetési díj: Egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr., negyed évre 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 12 kr.
Hirdetmények jutányosan számítanak. — Nyilvántartási díj soronként 30 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Politikai és társadalmi hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

Szerkesztőség: V. Klapka-útea 162.
hová a lap szellemi részét illet minden közlemény intéendő.
Kiadóhivatal: III. Jókai-útea 186. Telefon sz. 81.
hová az előfizetések, hirdetmények és a lap szétküldésére vonatkozó felajánlások intézendők.

Komédia vagy forradalom?

Irta: *Az a bizonyos kisgazda.*

Mit jelent az a zenebona, a mit az ország házában egy pár elkeseredett hazafi támasztani akar? Az újságok azt írják, hogy *obstrukció* lesz. Hát értsük meg jól atyámfiai, hogy mi a veleje ennek a szónak.

Az a veleje, hogy harmincz egynéhány ember nekidurálja magát és mivelhogy az ország sorát nem úgy intézik, a hogyan ők akarják, hát mindenféle furfanggal azt erőltetik, hogy az *ország sora sehogy se intéződjék*. Azt akarják, hogy a törvényes rend felbomoljon és azt remélik, hogy akkor a kormány megbukik és más, nekik tetsző emberek kerülnek a bársonyszékekbe.

Hát ebbe a dologba tán volna egy kis beleszólása az országnak is. Azoknak a polgároknak, a kik nem szavalhatnak az országgyűlésen, a kik csak vesződnek és keresik a kenyeret a maguk és családjuk számára és a kiknek országos békesség es törvényes rend kell, hogy nyugodalmasan végezhessek a dolgukat. Nekünk, kis embereknek, hiába prédikálnak arról, hogy Deák Ferencz így vagy úgy értette-e azt a törvényt, a mit 67-ben csinált; nekünk az a fontos, hogy abból a törvényből Magyarországnak haszna legyen. Már most ha a kormány ennek a törvénynek a segítségével megszerzi nekünk a hasznót, ha a kormánynak nagy pártja, tehát az országgyűlés

többsége, egy nézetten van vele s az ország népe is ezt akarja, akkor csakugyan megáll az ember esze, ha azt látja, hogy egy pár mokány legény fittyet hány valamennyinek és felfordulást akar csinálni az országban, csak azért, mert Apponyi jobban tetszik nekik, mint Bánffy, vagy azért, hogy Bartha úr a pennáját vérbe mártassa, vagy azért, hogy kipróbálják, melyik legyen a primás a szélbali bandában: Kossuth Ferencz-e, vagy Polónyi Géza.

Komédiát csinálnak vajjon ezek az urak, vagy pedig igazándi forradalmat? Mert csak bolond ember megy fejlel a falnak. A törvényhozó, még ha szélbali is, valami czélt csak a szeme előtt tart, ha olyan nagy fába vágja a fejszéjét, hogy szembe száll a törvényes renddel? Hát már most mit higgyen az ember? Azt-e, hogy csak rá akarnak ijeszteni a kormányra, vagy pedig, hogy fel akarják lázítani az országot?

Ugyan vegyék elé egy kicsikét a jobbik eszüket. Nézzenek csak szerte az országban, hogy mit csináltak már eddig is a csökönységükkel. A gazdasági életre a bizonytalanság lidércze nehezített. Teng-leng az üzlet; mindenki, a kinek az üzlete, vagy keresetmódja a kiegyezés kérdésével valahogy összefügg, aggodalmasan lesi, mi lesz, hogy lesz? Ez a bizonytalanság mint a kód úgy ereszkedik a kilátásaira és mint a filoxera a szőlőtőkét, úgy rája meg láthatatlanul számításainak gyökerét. A pénz, minden látható ok nélkül, egyszerre megdrágul.

A külföldi nagy pénzpiacokat a nálunk mutatkozó zavaros helyzet bizalmatlanná teszi; kihallatszik hozzájuk, hogy valami felfordulás készül; hát először is becsukják a pénzes ládát. Aztán a budapesti nagy bankok is megszeppennek. Bedugják a pénzforrást a vidéki intézetek elől; az apró kis erek, a melyek a nagy pénzütegekből viszik a táplálékot az ország legtávolabb eső kis zugába, elalapadoznak; a kis ember hiába fordul pénzért a vidéki intézethez; ha ég is a tető a feje fölött, nem kaphat egy csöpp vizet se, hogy olthassa a tüzet. Nincs pénz, nincs mivel fenntartani vagy folytatni a gazdálkodást. Halomra dől minden számítás és az amúgy is sok gond és keserűség tetejébe egy gonosz komédiával, vagy pedig egy könnyelmű lázítással még rendkívüli bajt is csinálnak az emberek.

És ez csak a kezdet kezdete. Most még csak egy kis füstje mutatkozik a fenyegetőző tűzvésznek, olyanformán, mintha a kazal tövéből vékony pipafüst száll a levegőbe. Istent kísértének azok az urak, hogy a kazal tövében rágyujtanak az obstrukció pipájára? Komédiának ugyancsak rettentő bolondság, de százszor örültebb komédia, hogy ha csakugyan a kazal közé dugják az égő taplót.

Most az indenitátnál kezdik a próbagyujtogatást. Azt akarják, hogy az esztendő végével ne legyen a kormánynak törvényes felhatalmazása arra, hogy az ország háztartását vezethesse. S ha majd

A KECSKEMÉTI LAPOK TÁRCZÁJA.

Felejteni . . .

*Felejteni akartalak;
De nem tudlak, de nem lehet,
Büvös-bűjos két szemekkel
Megigézted a lelkemet.*

*Felejteni akartalak;
De mosolygó anygaképed,
Szívem-lelkem közepébe
Mindegyre csak beletéved.*

*Felejteni akartalak;
De nem tudlak, de nem lehet,
Éjjel-nappal rád gondolok,
Szívem-lelkem érted beteg.*

*Nincsen annyi harmatcseppje
Az esteli alkonyatnak,
Mint ahányszor eszembe jutsz,
Mint ahányszor megsíratlak.*

*Nem terem az erdő-mező
Annyi nyíló szép virágot,
Mint ahányszor én tenéked
A lelkemből megbocsátok.*

*Felejteni akartalak;
De nem tudlak, de nem lehet,
Áldjon meg az Isten, a mért
Mégbántottad a lelkemet.*

Bartha József.

A kis Dennie.

G** városka nem volt valami vidám külsejű hely. Szürkének látszott minden, mit borostyán be nem futott. Némaság uralkodott benne, mintha kihalt volna az egész vidék. E hely s e kastély cseppet sem barátságos képű, gondoltam magamban, a mint az állomásához értem küldött panny-fogaton, a bejárat elé értünk. Az elem tárult kép már úgyis szomorú hangulatomat, a mely elfogott, midőn anyámtól elbuszartam, még szomorúbbá tette.

El kellett őt hagynom, hogy mint nevelő, keressen meg kenyeremet. Vagyonunk kezelését, drága jó apám, halála előtt egy barátjára bízta, ki azonban oly gondatlanul bánt el vele, hogy rövid idő alatt mindenünket elvesztettük. Anyámat nagybátyám magához fogadta. Én az elszegényedett előkelő lányok rendes segítségéhez, egy nevelőnői állás megszerzéséhez folyamodtam. Szerettem

a gyermekeket, s éreztem, hogy általuk majd belopódom a szülők szívébe. És az igazat megvallva, első sorban arra törekedtem, hogy gondolataim minél jobban elfoglaljam. A semmittevés elősegíti az ábrándozást. És az én ábrándjaim fájdalommasak voltak.

Gazdságunk idejében ismerkedtem meg egy férfival, a kit szerettem szívem egész melegével s éreztem, hogy soha mást szeretni nem fogok. Ő is szeretett, bár nem mondta, de a szemei szóltak helyette. Egy nap hirtelen búcsút vett tőlem, mondván, hogy egy sürgős ügyben el kell útaznia, s azóta nem láttam, s nem hallottam felőle. E hirtelen válás annyira elszomorított, hogy nagy elfoglaltság után kíváncsítottam az ezt mint nevelő, reméltem elérni, gondolván, hogy így nem lesz időm vele foglalkozni. Ajánlközásomra, legnagyobb esodálkozásom és örömömre, rögtön kaptam feleletet.

Egy öt éves fiúcska mellé kívántak egy grófi házban nevelőnőt. A levél, melyben ezt velem tudatták, rövid volt, de a benne feltüntetett honorárium nagyon bőkezű. Magam nagyon boldognak érezve, indultam el új otthonom felé.

De ez az érzés nagyot csökkent, a mint rendeltetésem helyét megpillantám. A halotti esőndösség és félelmetes komolyság, a mely jellemezte, nyomasztólag hatottak rám. Azon-

a kormány, teszem fel, mégis behajtatja az adót és fizeti az állam tisztviselőit, akkor a népet felusztják, hogy lázadjon fel a kormány ellen, mivel hogy az törvény nélküli csinálja, a mit csinál.

Hát ők előbb erőszakkal megcsinálják a törvénytelen állapotot, aztán felszólítanak engemet, meg a szomszédjaimat, Pétert és Pált, hogy ez ellen a törvénytelen állapot ellen lázadjanak fel. No már urak, ha a mi béketűrésünk néha nagyobb is a birkáénál, de már az ilyen komédiára mégis csak ököbe szorul ám a markunk.

Azért, hogy Apponyi gróf legyen miniszterelnök, vagy hogy Polónyi Géza úr a Bocskay szerepében próbálkozzék, kaszát és vasvillát nyomni a kezünkbe, polgárvért ontani, feleségeinket özvegy-ségben, gyermekeinket árvaságban hagyni, jószágainkat az ebek harminczadára juttatni: no ez már csakugyan veszedekett egy gondolat s ha ilyesmí jár az eszében valakinek ebben az országban, azt mentül hamarabb vagy a bolondok házába, vagy a tömlöczbe kell csuktatni.

Ha pedig nem ez a gondolat vezérli azt a harmincz és egynéhány képviselőt, a ki most meg akarja akasztani a törvényhozás munkálkodását, ha nem az a céljuk, hogy a maguk akaratát, még forradalom útján is, ráerőszakolják háromszáz képviselőre és az ország kilencz-tizedrésére, akkor olyan komédiát csinálnak a törvényvel és néppel, alkotmánnyal és élvel, a melyet Magyarország történetében alig ismerünk. Akkor a Rákóczi zászlaja Paprika Jancsik kezében van s ezt a szentségtörést nem fogja nekik soha megbocsátani a nemzet.

En nem hiszem, hogy a közt a harmincz egynéhány ember közt, a ki a forradalom rémeit festi a falra, csak egy is volna, a ki komolyan hiszi, hogy ma, az Úr 1898-ik esztendejében, a gazdasági kiegyezés kérdése miatt, forradalmat lehessen csinálni Magyarországon.

Ma, amikor harmincz esztendő becsü-

letes munkájával annyira vittük, hogy számot teszünk a művelt nemzetek közt:

a mikor a magyarság és a magyarosodás, szóval a magyar nemzeti eszme oly erős, mint tán még soha;

a mikor egy nagy és művelt nemzet császára országnak világnak kirdeti, hogy megbecsülésre méltók vagyunk;

a mikor gazdasági életünk minden téren óriási lendületet vett, áruforgalmunk az ezer millió körül jár, vasútaink behálózák az egész országot, pénzügyeink száz meg száz milliókkal dolgoznak s állambháztartásunk minden esztendőben 20—30 millió fölösleget mutat;

a mikor osztály-, rang- és felekezetkülönbségeket nem ismer a törvény s az emberek szabadságát, függetlenségét senki részéről veszély nem fenyegeti;

— hogy ilyen állapotok mellett, Polónyi vagy Bartha úr, szóval vagy irással, fegyverbe szólíthassák a nemzetet, mert másképp nem bírják megbuktatni Bánffy-t: ezt, bármily bolondot is beszéljenek vagy irjanak azok az urak, nemcsak hogy én nem hiszem, hanem ők maguk sem hiszik.

Már pedig ha forradalmat nem csinálnak, mert nem csinálhatnak, hát akkor micsoda kézzel fogható, észszel elérhető célja van annak, hogy a kormányt és az országot törvénytelen állapotba vigyék bele? A parlament felfordulás — a mit anarkianak neveznek — csak az országnak okozhat kárt, — sok, igen sok kárt, anyagit is, meg erkölcsit is. De azt nem érhetik el vele, hogy egy önézetes többséget rákényszerítsenek meghajolni a kisebbség előtt. Kiváltképen, mikor az ország túlnyomó része is a kisebbség ellen van. Mert eddig ugyancsak kevés biztatást kapott a kisebbség az ország közvéleményétől, ellenben a többség, illetve a kormány szándékai mellett igen komoly és mértékadó tényezők nyilatkoztak.

Ha hát pusztán virtuskodásból és Bánffy elleni gyűlöletből csinálnak cél-talanul egy törvénytelen állapotot, ezzel

oly példát adnak, amelynek keservesen megadhatja az árát az ország olyan időben, — amitől az Isten óvjon — amikor igazán országos veszedelem támadhat. Akkor aztán, akár kerül valaha kormányra Apponyi, vagy Polónyi, vagy bárki, — ha a reakciónak, teszem fel a néppártnak, eszébe jut megpróbálni az erejét, bátran hivatkozhatik arra az okulásra, a melyet a mostani obstrukcióból merített.

Az ilyen híres példaadások végzetesek lehetnek. A józan ember nem küzd úgy a fegyverrel, hogy annak csöve, tértül-fordul, önmaga ellen irányuljon.

Az utolsó órában gondolják meg az urak, mire vállalkoznak. A népbolonditáznak is van határa; egyideig csak elűri a magyar ember a mókát, tán mosolyog is rajta; hanem ha aztán elbizakodik a bohóc és csuffá akarja tenni ország-világ előtt, hát akkor a botnak a vastagabb végét fogja rá s a komédiából szomorújáték lesz — a komédiásra.

Szobrász és szobor-bizottság.

Ez alatt a czim alatt a lefolyt hetekben több fővárosi lap, élükön a Budapesti Naplóval és a Műcsarnokkal, — hevesen megtámadta a pusztaszeri milleniumi emlék-bizottságot, a Lovas (Rösler) Lajos szobrászszal szemben követett, állítólag méltánytalan eljárásáért, sőt némelyik több lelkiismeretlenséggel, mint alapossggal az egész város közönségét s annak a művészetekkel szemben tanúsított magatartását igyekezett minél rosszabb színben feltüntetni, annak a városnak a közönségét, mely a városi színház felépítésével és fenntartásával, a városháza fölépítése s a közgyűlési terem falfestményeinek elkészítésével, — továbbá a városi zeneiskola fenntartásával s egyéb utakon-módokon a most lefolyt három év alatt mintegy félmillió forint áldozatot hozott a művészetekért,

ban erőt véve magamon, besüngtettem. A kaput egy öreg szolga nyitotta ki, szóltanul csak fejével bólintva s jelezve, hogy kövesen. Több szobán vezetett keresztül, végre halk hangon bejelentett. Beléptem. A sötétes terembe nagyon előkelő, de régi butorok voltak s a mindenütt észlelhető ridegség, komorság, elhagyatottság itt sem hiányzott. Némi barátságos színt kölcsönözött neki a tűz, mely vigan lobogott a kandallóban, habár még nem voltak szeptember havában.

A kandalló mellett egy idős hölgy ült, kinek arca igen nyájasnak látszott. Az egész alak egy beteges, törődött nő benyomását keltette, nagy, sötét, nyugtalan szemekkel. Fekete bársony ruhát viselt, csipkegallérral.

— Úgy, — mondá, fejét megbólintva, — ön Harris kisasszony? Örvendek, hogy eljött. Nem mondhatom, hogy kívánom, hogy érezze itt jól magát. Ez nálunk lehetetlenség. Nem kívánom önt kötelességére sem figyelmeztetni, mert azok nagyon könnyűek; semmi más, mint vigyázni e gyermekekre.

Ezzel a lábainál ülő gyermekekre mutatott; egy édes, aranyhajú, sápadt, sovány gyermekekre, ki minden érdeklődés nélkül nézett maga elé, s úgy látszott, hogy nincs tudomása a körülötte történő dolgokról, s így jöttömet sem vette észre.

— És a gyermek nevelése? — kérdém, mert ez még eddig nem volt említve.

— Nincs szüksége rá, — szakított félbe az úrhölgy. — Hála Istennek, nem fog soká élni! Átok, borzasztó átok van rajta.

Nem feleltem. — Elnémított a csodálkozás, hogy nemondjam, félelem, szavai felett.

— Ön Harris kisasszony. — folytató, — az anyját fogja helyettesíteni.

— Az anyja meghalt? — kérdém részvétellel.

— Anyja él, — mondá rám tekintve, — de — különben legjobb lesz, ha ön megtudja mindjárt a teljes valót. Él, de szobába zárva, mert örült, dühögő örült!

Rémületemben összerázkódtam.

— Nincs oka félni gyermekem, — mondá az úrnő, — sohasem hagyhatja el szobáit, állandó felügyelet alatt áll. Szerencsétlen édes gyermekem, — folytató — bár ne ment volna férjhez, most ép eszénél volna. De az örültség átka nehezedik a Seldon-családra. Ha nem jelentkezik előbb, a házasság okvetetlen előidézi. Én nem tudtam a titkukat, midőn Seldon grófhöz nőül mentem. Szerettem őt, husz évig voltunk házaselek, ebből ő tizenkilenczet az örültek házában töltött. Egy gyermekem volt, egy leányom; gonddal, gyöngédséggel neveltem, minden kívánságát teljesítettem, csak a társaságtól iparkodtam

öt teljesen elzárni. Szerettem volna megőrizni a férjhezmenéstől, szerettem volna kikerülni e nagy szerencsétlenség bekövetkezését. Nem volt lehetséges. A véletlen elébe hozott egy férfit, megszerették egymást. Én megtiltottam a házasságot. Ők elszöktek s megesküdtek. S bekövetkezett, a mitől rettegettem, Mari megörült s gyermeke is örült. Nem tudom sajnálni férjét, megkapta méltó büntetését! Szomorú história, nemde, gyermekek?

Midőn az úrnő szememben a részvét könyét látta csillogni, így folytató:

— No, de ne ijedjen meg, s ne féljen semmitől, nem lesz semmi bántódása, csak szeresse e szegény gyermeket, s bánják vele jól. Így kifogja érdemelni egy öreg asszony háláját. — S fehér kezével megsimogatva a gyermek szöke fejét, tovább beszélt:

— Ön fiatal, boldog, az ön környezeté jó hatással lesz e gyermekekre, bár szegénykének nem lesz rá soká szüksége.

Első elhatározásom az volt, hogy e házat rögtön elhagyjam. De az öreg úrnő szavai, melyekből kiértett a végtelen visszafojtott fájdalom és e szerencsétlen kedves gyermek sorsa annyira meghatottak, hogy elvettem magamtól minden önző gondolatot, s így feleltem.

— Igen asszonyom, minden lehető el fogok követni, hogy megszerettessem magam

— a mit valószínűleg Magyarországnak egyetlen más vidéki városa sem mondhat el magáról.

A szobor-bizottság természetesen védeni akarta magát a nyilvánosság előtt, mely elé az ügyet hurcolták s e célból egy nyilatkozatot szövegezett, melyet dr. Kovács Pál úr, a bizottság elnöke, személyesen vitt el a Budapesti Napló szerkesztőségébe, a hol a lap felelős szerkesztője dr. Kovács Pál úrtól szerzett értesüléstünk szerint lovagias ígérte adta arra nézve, hogy a bizottság nyilatkozatát — a mint ez természetes is — egész terjedelemben közölni fogja és pedig a lap okt. 16-iki számában. Ennek daczára a nyilatkozat csak október 17-én — hétfőn — jelent meg s akkor sem egész terjedelmében, hanem mintegy negyötöd részének, közötté a bizonyítékok egész tömegének kihagyásával s olyan kommentárral, melynek egy része a tényeknek valóban művészi elferdítése volt.

Nem czélunk, hogy a sajtó feladatát fejtegetessük, hisz tudja mindenki, hogy a sajtónak szent hivatása az igazságot szolgáltatni s ebből folyik azon elengedhetlen kötelessége, hogy a megtámadott félnek a maga védelmére teret engedjen s a közönség helyes véleményének megalkotásához mindkét fél meghallgatásával hozzájáruljon.

Ugyanazért a szobor-bizottságnak az ügy teljes mibenlétét föltüntető s a „B. N.”-nak is megküldött nyilatkozatát városunk jóhírneve érdekében s közönségünk megnyugtatására is közölnünk kell, jóllehet mi kezdetől fogva a legnagyobb melegséggel küzdöttünk Lovas rédekében a szobor fölállításáért s azon voltunk, hogy a rossz útra terelt ügyet, az elpótványodástól megmentsük.

A szobor-bizottság a „B. N.” szerkesztőségéhez intézett nyilatkozatnak a dolog érdemére vonatkozó részét szó szerint a következőkben közöljük:

e gyermekkel s hogy kiérdemeljem az ön becsülését.

— Köszönöm, édesem, — mondá kezét nyujtv. — Önnek kedves, jó arca van.

Azután megnyomva a csengetyűt, így szólt: — Tekintse meg szobáját s vegyen magához frissítőket. Ha szüksége lesz valamire szóljon és ha kipihente magát, küldjön Dennie-kéjért, hogy megüsmérkedjenek.

Szobámba, mely kis tanítványom szobájának szomszédságban volt, egy középkorú nő vezetett. Dennie dadája. Úgy találtam, hogy a kastély összes szobái közül a legbarátságosabb, ablakaiból gyönyörű kilátás nyílt. De bizonyos ridegség itt is észlelhető volt. A cselédség folyton halk hangon beszélt. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy engem tökéletesen elkedvetlenítsen. Habár nagyon kényelmetlenül éreztem magam, nem változtattam meg első elhatározásomat, s elmenetellel többé nem gondoltam, Denni dadájától tudtam meg, hogy a szerencsétlen fiatal asszony szobái a kastély épen ellenkező oldalán fekszenek. Ez némiképp megnyugtató volt, s most már egész komolysággal láttam neki feladatomban, mely igazán könnyű volt. Mulattatni és vigyázni kellett a kis Dennire.

Mulattatni! — Szegény kis emberke, ennél mi sem volt könnyebb. Sohsem láttam, szebb, édeesebb gyermeket. De szegényke, mily

Tekintetes Szerkesztőség!

Becses lapja f. évi október 9-iki számában „Szobrász és szoborbizottság” czímmel állításaiban a tényekkel ép annyira ellenkező, mint következtetéseiben bennünket a legigaztalanabb vádakkal illető közlemény jelent meg, melyvel szemben, nem annyira a magunk tisztázására és védekezésére nem szoruló reputációja, mint inkább hazai művészetünk jól felfogott érdeke szempontjából kénytelenek vagyunk a valódi tényállást a következőkben előadni:

Arra a kicsinyítő hangra, a melyvel becses lapjuk tudósítója bevezető soraiban a vidéki szoborbizottságokról megemlékezik, reflectálni egyáltalában nem kívánunk. Vidékiek vagyunk, s ezt egy cseppet sincs okunk szégyelni, mert Magyarország 18 millió polgára nem lakhatik mind Budapesten. Tudunk, a mennyit tudunk, s szörnyű neveltséges volna többet mutatni akarunk, mint a mennyit érünk és a milyenek vagyunk. De ha a fővárosi szoborbizottságok és művész szakértők magas (?) műzlisével nem is rendelkezünk, abban az egyben bizonyosak vagyunk, hogy a magyar művészet ügyének sokkal többet ártnak a fővárosban élőködő pszeudó-művészek, vagy az azok érdekében a fővárosi sajtó hasábjain. — megengedjük, hogy sokszor jóhiszeműleg, — elkövetett, s a szóban levőhöz hasonló kirohanások, mint az összes vidéki szoborbizottságok együtt véve.

Majd a személyi rész elhagyásával a nyilatkozatot így folytatja a szoborbizottság:

„Ez az eset páratlan a művészet történetében” — kiált fel cikkirő úr a bevezető sorokban. Mi erre csak azt felelhetjük, hogy igen páratlan a magyar journalisztika történetében, hogy a komoly sajtó jóhiszeműségével ily vakmerően visszaéljenek! De térjünk a dologra.

Teljesen valótlan, s merőben légből kapott állítás, hogy Dr. Kovács Pál jogakadémiai igazgató 1895. április 10-én felszállította volna Lovas Lajost, hogy ez

„egy 40—50 ezer frtj terjedhető műmlékre” készítsen tervet.

Hisz nagyon jól tudta és tudja Lovas úr, hogy 1895. április havában még egyetlen egy krajozár se folyt be a szobor alapra. Csak az év második felében kezdtek érkezni az első adományok. A legnagyobb képtelenség lett volna tehát, hogy egyetlen egy krajozár hián 40—50 ezer frtos műmlék tervezésére adjon neki valaki megbízást.

Tény az, hogy a mikor Lovas Lajos nesztét vette annak, hogy a magyar Diákszövetség Pusztaszeren a millénium alkalmából országos műmlék felállítását tervezze, folyton nyakára járt Dr. Kovács Pálnak, mint az emlékmű ügye vezetésével megbízott kecskeméti jogakadémiai milléniumi bizottság tiszteletbeli elnökének, s nap-nap után a legkülönbözőbb tervekkel árasztotta őt el.

Megengedjük, hogy „e munkálkodása sok idő fecéséssel járt”; az is igaz lehet, hogy e tervek készíttetése „minden egyéb működéstől teljesen elvonta” Lovas urat, de erről sem Dr. Kovács Pál, sem a bizottság nem tehet, mert Lovas Lajos e terveket minden megbízatás nélkül saját szakállára készítette.

Ezek között tényleg volt egy olyan is, a melynek előállítását minden bizonynyal belekerült volna 50 ezer frtba. De sem ennek, sem semmiféle más tervnek készítésére Lovas Lajos soha semmiféle felszólítást nem kapott.

Ő ezeket a terveket, hivatkozva helybeli illetőségére és szorult anyagi helyzetére, maga ajánlatta folyton a bizottságnak, maga járt szakadatlanul a bizottság elnöke nyakára, a mikor végre, a városi segély kilátásba helyezése után, az emlékszóbor ügyének vezetésére kiküldött városi albizottság, megvuna a sok zaklatást, engedve másrészt elnöke előterjesztésének, mely szerint, ha megfelelő garantákat lát a bizottság, inkább helybeli, pályája kezdetén álló, s a támogatására anyagilag is ráutalt fiatal szobrászra, semmint idegenre, bizza

vézna, mily szomorúan esüdes volt, a gyermekkor örömeiről mitsem tudott. Óráig el tudott üldögélni térdemen, szótlannul, mozdulatlanul, csak maga elé bámulva az ő nagy, szürke szemével. Olyan érzéketlenül, oly álmodozóan, hogy gyakran szinte félelem fogott el. Milyen más volt foglalkozásom, mint a hogy kívántam. Elképzelttem magam egy boldog családi körbe. Ugránczó, lármás gyermekek közé, hol szomorú emlékeimre lehetetlen lesz gondolnom. A helyett napokig egy hangos szót sem hallottam magam körül. Órák, órák után múltak, esüdes, néma órák s miután mindig Dennivel voltam egyedül, busásan foglalkozhattam gondolataimmal s így örökké szerelmemre gondoltam. Nagyon jól tudtam, hogy mily helytelen volt ezt tennem, de nem tudtam magamon segíteni, hisz szívem annyira tele volt szerelemmel.

Daczára annak, hogy éreztem, hogy cézomat: a feledést, ezen a helyen nem fogom elérni, most már gondolni sem akartam arra, hogy felcsereéljem egy mással. Mert alig egy hét mulva valósággal rajongtam a kis Denniért, annál is inkább, mert láttam, hogy ő is vonzódik hozzám. A mikor közeledni látott, szemében egy kis örömsugárt s szája körül halvány mosolyt láttam. De nemsokára fájdalommal vettem észre, hogy a kis Dennie amennyire javult lelkileg, annyira hanyatlott

testileg. Igazsá volt a grófnának, nem sokáig lesz rám szüksége. De nem voltam képes azt mondani, mint ő, hogy hála Istennek.

Egy hó, egy rövidke hónap mulva a szegény fiúcska annyira elgyöngült, hogy az ágyból többé nem volt képes fölkelni. Az orvos semmit sem tehetett.

— Hagyják őt, tegyen, a mit akar. Ne bántsák, — adjanak neki mindent, a mit kíván.

— Nem kíván semmit, — mondám félig sirva. — Oh Istenem! hát nincs mehetség, nem lehet rajta segíteni?

Az orvos megfogta a kezem s szomorúan intett, hogy „nem”.

— De ne szomorkodjék, ezért kedves kisasszony, legjobb ez így, — mondá.

Én azt mondtam az orvosnak, hogy a kis Dennie nem kíván semmit, pedig mégis kívánt valakit, — engem. Egy pillanatra sem engedett el magától. Ha aludt, kezeiskéi belekapaszzkodtak az enyémbe. Egyik éjjel már teljesen kimerültem a sok virrasztástól, de még sem akartam elhagyni a kis beteg ágyát. Elszenderültem a széken, mely a kiságyacská mellett állt, mikor hirtelen valami különös, idegenszerű zajra felriadtam. Félis sirásnak, félis nevetésnek tetszett. A mint lassan és még álmosan felnyitám szemem, olyan kép tárult elém, mely úgy megrémített, hogy egy sikolyt sem voltam képes hal-

az emlékmű megalkotását: 1896. április havában elfogadta Lovas Lajos többször megújított ajánlatát a Pusztaszeren felállítandó emlékszobor ügyevezett segédmintájának elkészítésére nézve, azzal a kikötéssel, hogy azt legkésőbb június hó elejére állítsa elő, hogy a június hó végére tervezett alapköteteli ünnepély előtt szakértőileg felülbíráható, s tehát a végleges megbízás kérdésében is határozat hozható legyen.

A megbízás azonban, a bizottsági ülésről felvett jegyzőkönyv tanúsága szerint, kizárólag a segédminta előállítására szorított, a melyért Lovas úr előre kifizetve, 600 frtot kért és kapott. De a bizottság semmiféle obligót nem vállalt arra nézve, hogy a végleges kivittel is okvetlenül Lovas urat fogja megbízni. Sőt határozottan feltartotta magának a jogot, hogy még az esetben is, ha a felkérendő művészszakértők a segédmintát a kivitelre alkalmasnak fogják ítélni: még akkor is esetleg másra bízassa a szobor előállítását; és folyton hangsúlyozta, hogy végleges megbízásról csak akkor lehet majd komolyan beszélni, ha ahhoz elegendő pénzünk lesz.

A megbízás tehát tisztán a segédminta előállítására szolt és a siker reményében tisztán emberbaráti érzelemből azért, mert Lovas úrnak, — a mint kérését maga indokolta, — legyen két hónapig mielőbb élni.

A szegénység nem szegény; de a ki a szorultságában rajta segítők kezeit marja meg, az megvetésre méltó!

Még a megbízás előtt elkészítette Lovas Lajos „a haza földjére lépő magyar vitéz” miniatűr agyag-kiadását. Ezt az alig két araszos kis „magyart” vitte föl Lovastól Dr. Kovács Pál a saját költségén Budapestre; ezt vizsgálta meg Strobl tanár úr, de arról, — minden bizonynyal Lovas jól felfogott érdekében, — semmi érdemleges véleményt nem közölkéztetett, hanem azt ajánlotta, hogy készítse el Lovas a mintát legalább harmad életnagyságban,

konstruáljon hozzá megfelelő symmetrikus talapzatot és üntse az egészet gipszbe, mert csak akkor lehet arról komoly szakértői véleményt alkotni.

Ekkor adta meg a bizottság, — kellelenül és nyűszörögve bár, — mintegy sejtelmével annak hogy ezzel az emberrel még meggyűlik a baja, — sőt egyik-másik bizottsági tag határozott ellenzése daczára, a megbízást a segédminta harmad életnagyságú előállítására.

Lovas Lajos azonban már mindjárt kezdetben nem felelt meg az elvállalt feladatnak, mert a szobor-tervezetet nem készítette el június elejére, s így az június havában szakértőileg nem is volt felülbíráható.

Az alapköteteli mindamelllett június hó 20-án, az országos diákkongresszus millenáris ünnepségeinek keretében, tényleg megtörtént, mert az emlékmű felállítása már elhatározott dolog volt, akár Lovas Lajosra, akár másra bízassék annak előállítása.

Hogy mily agyafúrt raffineriával vezette félre Lovas Lajos az önkü tudósítójának jóhiszeműségét, s hogy mily ügyesen hint port a közönség szemébe, kiténik különösen abból, hogy a cikkben foglalt, s álláspontja védelmére felhozott összes idézeteket az 1896. június végén készült 1895/6-ik évi jogakadémiai Évkönyv „Ifjúsági egyletek” című rovatából veszi, a mely rovatot Burdács Rezső úr, a tisztán joghallgatókból álló, s a városi szoborbizottsággal egyáltalában nem azonos „jogakadémiai milleniumi bizottság” ifjúsági elnöke, a diák kongresszus és a milleniumi ünnepélyek ezernyi teendői közt hevenyében emlékeztetből, nem annyira a tényeknek, mint a reményeknek megfelelőleg irt meg.

Hiszen azok az adatok, a melyekre Lovas a maga jogigényét, mintegy okmány szerű bizonyítékokra alapítja, 1896. július elején láttak az Évkönyv hasábjain napvilágot, az 1897. tavaszára elkészült segédminta pedig csak 1897.

május havában volt szakértőileg felülbíráható. Ezt megelőzőleg tehát sem az erre egyedül illetékes városi hatóság, sem semmiféle más bizottság Lovasnak a szobornü előállítására megbízást semmiképen nem adhatott és nem is adott. Minden ezzel ellenkező állítás valótlan s csak a jóhiszemű közönség félrevezetését czélozza.

A szakbírálat, mint említünk, 1897. május havában ejtetett meg. De ismét nem felel meg a valóságnak, hogy Fadrusz János úr is adott volna be szakvéleményt, mert Fadrusz úr nem is vett részt a szakbírálatban. Táviratilag mentette ki magát, hogy a kitűzött napon meg nem jelenhet, de másnapra kilátásba helyezte megérkezését. A felkért szakértők: Róna József, Pataky Imre és Szabó László urak ekként nála nélkül ejtették meg a bírálatot. Hogy miért nem halasztottuk el Fadrusz úr megérkezését a szakértői szemlélet, ha Lovas úr kívánja, ezt is elmondhatjuk, de aligha lesz ebben ő reá nézve köszönet.

A három szakértő egyező véleménye, — nem annyira objektív művészeti szempontok, mint inkább a Lovas Lajos iránti emberbaráti érzület által vezéreltetve, — oda konkludált, hogy a segédminta több rendbeli változtatásokkal és átalakításokkal a kivitelre utunque alkalmassá tehető.

Ekkor felhívta a bizottság Lovas Lajos az emlékmű költségvetésének betérjesztésére. Ez csakhamar meg is történt, de a bizottságban a lehető legnagyobb konsternációt idézte elő. Lovas Lajos ugyanis eleinte mindig csak legfőlebb 7—8 ezer, később 8—10 ezer frtos költségvetésről beszélt s most egyszerre 19—20 ezer frt szükséglettel rukkolt elő az esetre, ha az emlékmű figurális része érezből öntetik, 14—15 ezer frtot kért pedig arra az esetre, ha azt köből kell kifaragnia.

A bizottság a dolog ilyen stádiumában is Lovas Lajosra határozottan kedvező vélemény kíséretében terjesztette az ügyet a városi tanács útján a költségek megszárazására s a szerződés megkötésére egyedül illetékes városi közgyűlés elé.

— Ne bántsa a gyermeket, fájdalom fog neki okozni. Segítség!

S kinyújtám kezem, hogy a gyermeket elvegyem tőle, de önkénytelenül visszahúztam, a mint azokat a vad szemeket magamra szegezve láttam. Az előbbi félelem újra elfogott s nem voltam képes kiáltani.

— Igen, igen, — szolt hozzám, könyörgő hangon. — Nekem magammal kell őt vinnem, kérlek, ne állj útamat, mert különben meg fognak haragudni az angyalok. Mondom, hogy együtt megyünk, — s egy halk kiáltással a gyermeke mutatva folytató. — Nézd ő már előre ment. De ott fenn nem engedik őt be, míg én nem jövök én, az ő mamája.

Ránéztem Denniere és láttam hogy az anyja igazat mondott. Azok az édes kis szemek örökre lezáródtak. Egyet kiáltottam kétségbeesésben s ájultan rogytam a földre.

Mikor magamhoz tértem, a szobámban voltam. Dennie dadája volt mellettem, ki elmondta, hogy Dennie anyja csakugyan elszökött ápolói elől s hosszas keresés után Dennie szobájában találták fel — halva, s engem ugyanott ájultan.

Igazat mondott a szegény asszony, együtt ment a másvilágra fiacskájával.

Angolból fordította: *Markovics Margit.*

latni. A kis ágy másik oldalán egy nő állt, egészen Denniere hajolva, körülbelöl az én koromban lehetett. Fehér flanel-ruha volt rajta, hosszú, vastag aranyhaja kúszaltan lógott alá. Karjaival átfogta a gyermeket s arcát felém fordítá; micsoda bájos arc, mily fiatal, mily szép, csak szemei villogtak szokatlan fényben és félelmetesen vadul. Rögtön tisztában voltam vele, hogy ki lehet, — Dennie anyja.

Úgy látszik, az ápolói nem vigyáztak reá eléggé s elszökött tőlük. Egyedül voltam vele. A szívem verése előállt a félelemtől. Úgy látszik, nem vette észre jelenlétemet, de rögtön észrevette volna, ha a csengetyühöz szaladok. Mialatt őt szemlélttem félig megfagyva a félelemtől, magamban imádkoztam, hogy jöjjön valaki megmentéseimre. Most már nem hallatott oly különös hangot, de a gyermeket magához szorongatva, mondá:

— Érted jöttem, drágám. Igen, édes kis szívem, érted, elmegyünk együtt. Tudom, hogy megyünk. Mondtam nekik, de ők nem hitték el. De multkor este az égben voltam és az angyalok azt sugták nekem: Gyere-gyere, most minden oly tisztá, oly szép, menjünk.

S láttam mint fogja föl a gyermeket s emeli ki az ágyból. De most szeretetem legyőzte félelmemet, felugrottam s így kiáltottam:

Arról azonban, hogy időközben polgármester-változás s ezzel természetszerű összefüggésben egyes folyamatban levő ügyekre nézve irányadó helyen nézet-változás is történvén, — az 1897. szeptember havában megtartott városi közgyűlés, a melynek tagjai a már begyűlt 5000 frton felül Lovas Lajos részéről mindig csak legfőlebb még 5000 frtnyi szükségletéről hallottak beszélni: a kívánt 20, illetőleg 15 ezer frt megszárazására s a városi közpénztár ily nagymérvű megterheléséhez, melyre fedezet sem volt, a tanács előterjesztésének engedve, nem volt hajlandó belemenni; és hogy ezen az emlékezetes közgyűlésen ama bizonyos emlékiratot aláírt 75 törvényhatósági bizottsági tag közül 20 sem volt jelen s a kik jelen voltak, azoknak sem szólt fel egyike sem Lovas Lajos érdekében; hogy dr. Kovács Pál egymaga a tanács véleményével s a közgyűlés nyilvánvalólag kedvezőtlen hangulatával szemben meddő szélmalom-harcot folytatni nem akart s hogy a lényegesen megváltozott mostoha viszonyok a szoborbizottság és elnöke őhajtasánál hatalmasabbak voltak s az éveken át ápoló reményeket be nem váltották: erről sem a bizottság, sem annak elnöke nem tehetnek,

e miatt a cikkben foglalt lényos vádakkal illetni őket a legnagyobb igaztalanság.

A tényeknek jóformán egyedül megfelelő állítás tehát a cikkben csak az, hogy a műemlék felállításának további intézésétől a város visszavonult.

Ily körülmények között az egész ügy a jogakadémiai millenniumi bizottság kezelése alá terelődött vissza. Ez az ifjúsági bizottság tekintve azt, hogy a diákszövetség budapesti központi osztálya sem helyezte kilátásba semmiféle lényeges anyagi támogatást, nem látott célravezetőnek és nem is kezelték az irányban semmiféle mozgalmat: kénytelen volt a nagyobb szabású emlékszobor kivételét eljeleníteni az eredeti eszméhez visszatérve, csupán emlékoszlop felállítására tenni meg, a rendelkezésre álló 5000 frthoz mérten, a szükséges lépéseket.

Ennek a 12 méter magasra tervezett emlékoszlopnak — egyszerű obeliszknak — elkészítését és felállítását a Gerenday A. és Fia ismert budapesti kőfaragó cégre bízta az ifjúság s a szerződést vele 1898. január havában meg is kötötte.

Ennek az obeliszknak rajzát készítette el az ifjúság felkérésére ingyen Pataky Imre városi rajztanár úr, a ki nem volt és nem is lehetett a bizottság tagja. Ennek az emlékoszlopnak némi díszítése céljából bízta meg az ifjúság később ugyan őt, mint a müncheni képzőművészeti akadémia szobrászati mesteriskolájának végzett növendékét s helyben elismert szakértőt, a hét vezér arczreliefjeinek s az oszlop tetejére alkalmazandó turulmadárnak mintázásával.

Sértő valótlanosság s rossz akaratu rágalom tehát, hogy „a helyi bíráló bizottság egyik tagjának, Pataky Imre rajztanárnak, sikerült keresztülvinni azt, hogy a Lovas által készített műemlékhez Árpád-halmán lerakott alapköre Pataky, a rajztanár, készítse az emlékművet, — tehát ugyanaz a bizottsági tag, a kit bírálólul kértek fel Lovas szobor-ügyében.*

Pataky sem nem készíti az emlékművet, sem nem tagja s nem is volt soha annak az ifjúsági bizottságnak, mely őt egyszerűen a reliefek gipszmintáinak készítésével bízta meg.

A tényekkel merőben ellenkezik Lovas azon állítása is, hogy a városi székházban berendezett műtermét a város egy vívómesternek vívótermül adta volna át. Ez a helyiség vívótermül sohasem használtatott. Ellenben tény az, hogy Lovas „sürgős rendeletet* kapott arra nézve, hogy „műtermét haladéktalanul ürítse ki.* Kapta azonban e rendeletet akkor és annak folytán, hogy épen egy évvel ezelőtt perrel fenyegette meg a várost és csak (!) tízezer frt kártérítést (s a tetejébe még úgylátszik örök időkre ingyen műtermet) követelt a várostól azért, a miért a végleges szerződés vele meg nem kötöttet.

Valótlan végezetül a cikkben foglalt azon állítás, mintha különféle pressió gyakoroltatott volna Lovasra a célból, hogy úgy alakítsa át az emlékmű segédmintáját, hogy az érzebe-öntésre is, kőbe faragásra is alkalmas legyen.

Lovas a segédmintán a szakbírálat megejtése után semmiféle átalakítást nem eszközölt, ezt tőle senki nem is kívánta, mert még mielőtt az egész terv komoly kivételére került volna a sor:

Lovas minden várakozást meghaladó magas költség-előirányzatán hajótörést szenvedett az emlékszobor eszméje.

A cikkben foglalt egyéb valótlanosságokra ezek után reflektálni már szinte fölöslegesnek tartjuk; valamint nem terjeszkedünk ki az ügynek a nyilvánosság elé csak a legvégső esetben tartozó s Lovas úrra egyáltalában nem hízog, subjektiv részleteire sem. Felvilágosításul mindössze azt említjük meg, hogy az emlékmű ügye csak folyó évi május havában került ismét vissza a városi albizottság kezébe, abból az alkalomból, hogy a város törvényhatósági bizottságának májusi közgyűlése, a jogakadémiai millenniumi bizottság kérelmére, 1500 frt segélyt szavazott meg a Gerenday cég által felvállalt emlékoszlop szállítási és felállítási költségeire. Ez a közgyűlés, tekintettel arra, hogy a leleplezési ünnepély kiadásai is a városi közpénztárból fognak fedeztetni: visszahelyezte az egész ügyet az 1897. évi szeptemberi közgyűlésig eljárat városi albizottság hatáskörébe.

Ennek a bizottságnak feladata azonban ez idő szerint mindössze arra szorítkozik, hogy a Gerenday cég által immár elkészített s a helyszíre el is szállított emlékoszlop felállításáról, majdan a leleplezési ünnepély rendezéséről s az ezzel összefüggő teendők ellátásáról gondoskodjék.

Ime tek. Szerkesztőség! ez a száraz története a tények világánál ennek az odiosus szobor-ügynek, a melyből az a szomorú tanulság meríthető, hogy senki részére sem szabad a rendez emberi mértéket meghaladó jóindulatot előlegezni.

A kecskeméti szobor-bizottság s különösen annak elnöke abban hibáztak, hogy túlságos engedékenységet és lágy szívűséget tanúsítottak Lovas Lajos folytonos zaklatásaival szemben.

Ime a jutalom nem is maradt el!

A szobor-bizottság ily méltatlan meghurcoltatás után mit sem óhajtott melegebben, minthogy indítsa meg már valahára azt a pört Lovas, a melylyel egy év óta fenyeget s elmaradt haszon fejében minden ellenszolgáltatás híján, nem kevesebb, mint tízezer frt kártérítést követel attól a várostól, a melynek jótéteményeit növendék korában éveken keresztül élvezte. Indítsa meg már Lovas azt a pört! Hadd döntse el a bíróság s annak ítétele alapján a közönség, ki ártott többet a hazai művészet ügyének: a kecskeméti szobor-bizottság-e avagy Lovas Lajos? Mi nem félünk a pör kimenetelétől!

Kelt Kecskeméten, a puztaszeri emlékoszlop ügyének vezetésével megbízott városi albizottság, 1898. évi október hó 12-én tartott ülése határozatából.

Györfly Pál s. k., Dr. Kovács Pál s. k.,
jegyző. elnök.

Politikai szemle.

Az a vakmerő játék, melyet a maroknyi ellenzék a magyar képviselőházban a nemzet egyik legfőbb kincsével, a parlamentárizmussal, űz, immár 2-ik hete folyik. Névszerűti szavazásokkal, üres szónoklatokkal megakadályozza a napirend megállapítását s ezzel az országgyűlés munkásságát. Közben azután ilyen kifejezéseket használnak a dicső hazafiak (szegény haza!) a kormány és különösen a

miniszterelnök ellen: „gazság“, „szemtelenég“, „alválo kormány“, a képviselőház többségére pedig azt mondják: „az én házmasterem többet képvisel, mint az egész szabadelvű párt“. És ha az ilyen durvaságokért az elnök rendre űtasítja ezen ellenzékli nagyságokat, akkor neki mennek az elnöknek és zárt ülést kérnek, perze csak azért, hogy evvel is az időt pocékolhassák.

Mindez pedig akkor történik, a midőn az egész országra nézve véghetetlen fontosságú törvényjavaslatoknak egész sora vár arra, hogy a képviselőház higgadtan és komolyan letárgyalja őket. Az a 20—25 obstruáló ellenzékli képviselő nem látja, miként űrülnek a magyar képviselőházban történtek fölött ellenségeink bent és kint; ők nem bánják, ha a parlamentárizmus és az alkotmány elbukik is, csak bukják egyúttal Bánffy is. Szóval őket a bosszú vezérli, Csakhogy az alkotmány és a parlamentáris kormányforma mindnyájunk közkinése, a melyért, úgy tetszik, valamikor Kossuth Lajos is küzdött; ezt tehát néhány ember magánbosszújának nem lehet fölaldozni.

Valóban itt volna az ideje, hogy szétcsapjanak az obstrukciós urak között, ha másképp nem, hát az országgyűlés feloszlásával. Inkább legyen a várnél kereskedelmi ügyekben még 10 esztendeig tartó provizórium, minthogy a képviselőház sokáig ilyen módon munkálkodjék (!). Mert amaz csak némi anyagi károsodást okoz, de emez megsemmisíti a parlament tekintélyét, neveltségét és a világ gúnyjává teszi a magyar nemzetet és aláássa az alkotmányosságot. Amit pedig így elvesztünk, azt pénzen nem lehet visszavásárolni.

De a kormány és pártja is okulhat. Ha már nálunk nem lehet az obstruáló urakat, kik a többség akaratainak érvényesítését erőszakkal megakadályozzák s ekkévi parlamenti alkotmányosság ellen forradalmat csinálnak, a ház börtönébe vetni, mint Angolországban, avagy 30 ülésből kizárni, mint Franciaországban: akkor legalább be kell hozni a klotürt, de minél előbb. Mert így látszik, hogy most már a honatyák (!) józanságára és hazafiságára sem lehet számítani.

Franciaországban a Brisson-kormány megbukott. Ugyanis Brisson keresztül akarta vinni a Dreyfus-ügy revízióját; e miatt két hadügyminiszter egymás után kivált a kormányból, mert a tábornok urak félnek a nyilvánosságtól. Chanoine legutóbbi hadügyminiszter ezután úgy tette magát, mintha ő beleenyogodnék a Dreyfus-ügy revíziójába. A mint azonban okt. 25-én a kamara első ülésén interpellálták a kormányt ez ügyben, Chanoine a szószekekre lépett, kijelentette, hogy Dreyfusra nézve neki is az a véleménye, a mi elődjeinek s ott a szószekeken jelentette be lemondását. E szokatlan eljárás zavarba hozta a kormányt és a pártokat is, minek folytán a Brisson-kabinet megbukott. De evvel egyúttal kitént az is, hogy a francia köztársaság igen ingadozó lábón áll és katonai forradalom van készülöben.

Franciaországnak pedig Angolországgal is van egy kis ügye Afrikának egy olyan része miatt (Fashoda), melyet Egyiptom jón Angolország magának követel, s a hova Franciaország is küldött katonaságot. A táviró Angolország készülődéséről hoz hírt és általános vélemény, hogy Muraviev orosz külügyminiszter ezért járt Párisban.

Spékttör.

Színház.

A második hét a zene jegyében állt. És mindjárt nagy produkcióival, opera-előadással kezdődött. Még pedig kizárólag a társulat erőinek közreműködésével. Másutt az operaiest a saison tetőpontjára és itt már az elején megkezdtek az ilyen előadásokat.

22-én a „Troubadour”, a mult saison eseménye nyitotta meg a tervezett operai esték sorát. Jobban ment, mint tavaly és telt házat vonzott. A tavalyi szereposztás derék erői: Németh János, Pogány Janka, Bethleni László, Lévy Margit most is közreműködtek, újabb tapsokat szerezve a régiekhez.

Uj volt Tibor Lóri k. a. mint Eleonóra s a nehéz szerep ének és játék tekintetében szépen sikerült neki, a ki még az operetében sem rég működik. Legnagyobb sikere a 3-ik felvonásban volt. Németh János mint Manriko pazarul bánt esengő tenorjával, csak úgy szórta a magas hangokat a publikum közé. Pogány Janka k. a. Azucónája és Bethleni Luna grófia méltán sorakoztak melléjük, az utolsó képen valamennyien kitettek magukért. Sűrűn tapsolták őket és Németh (pedig nem is hőstener) a strettát kétszer énekelte el.

Az énekkarok s a zenekar, Bihari Z. karmester vezetése alatt, derekasan működtek.

Vasárnap, 23-án, láttuk az első népszínművet, ifj. Bokor József „Telen” című vig darabját, melyben Katalint, a faluban görbe szemmel nézett „jött-ment” menyecskét Csongory Mariska k. a. adta, nem egész népies zamattal, hanem kitörő kedvvel, énekek és táncban ritka temperamentummal, úgy hogy a telt ház ki sem fogyott a tapsból, újrázásból. A többiek: Bagi, Lévy Margit k. a., Aitner Ilka, az új anyaszínész, Bethleni, Györe, Tóth Elek szintén kivették részüket az elismerés sűrű felhangzó nyilvánulásaiból.

Csongory Mariska k. a. játszotta 26-án a „Szép Heléna” czimszerepét is. Annyi franciás pikantériával, hogy a régi színházlátogatóknak rögtön Kreesányi Sarolta, a legfranciásabb operett-primadonna jutott eszébe. A klasszikus ó-korának ezt a merész parodiáját ilyen kiesapongó kedvvel kell játszani és énekelni, bárha szokatlan itt nálunk.

Említsük meg elegans toilette-jeit is, a melyek stilszerű kiegészítői voltak alakításának. A többieket is felvillanyozta ez a szép Heléna. Németh J. a Paris szerepében olyan friss hangon énekel, mintha most énekelne első. Borbély pipogya Menelausa, Vihari sunyi Kalchasa, Bethleni nagyszájú Marsa, Lévy Margit k. a. fess Orestese, Györe urambátyám Agamemnona s M. Nagy Mari asszony Klytemnestrája sokszor megnevettették a hallgatóságát.

Sokan voltak 25-én a „Boccaccio” előadásán, melyen Pogány Janka és Lévy Margit kisasszonyok adták a főszerepeket. Boccacciot és Fiamettát tölök hallottuk tavaly is és a viszontlátásnak csak örültünk. Mind a ketten élénken játszottak és szépen énekeltek, megérdemelve a sűrű tetszésnyilatkozatokat. Szépek voltak Tibor Lóri és Cs. Radó Rózsika is, míg a burleszk-elemt Németh J., Borbély, Vihari, Bethleni képviselték jóízű mókáikkal.

A drámai személyzet alig jutott szóhoz. Mégis 21-én és 27-én két vigjáték előadásában mutatta be erejét. 25-én a német Rosen, Nagyás hőbortját elevenítették fel. Borbély Sándor adta a minden áron politikai Ringheim bankárt és felsülést nevéttetőn. Az öntelt és kimért tudós Ander Csizsér Kálmán alakításában központja volt az estnek, miben Markovics Margit és N. Rápolti Katinka ügyesen segítettek. Csizsérné Radó Rózsika asszony egy verseltető diákkal, Réti István egy furcsa pedelussal kaptak sok tapsot. Az obligát szerelmes-párt mely három felvonáson át csak akadályokat talált; Tóth Elek és Bajnóczy Valéria k. a. ábrázolták kedvvel. Aitner Ilka az szony, ki most jutott először szalon-szerephez, a nagyoló bankárnét, Györe egy goromba nyug. órnagyot játszották. A közönség jól mulatott.

27-én Sardou szellemes színműve „A jó barátok” került színpadra. Az előadás azonban

nem perdült oly gyorsan, mint az eddigi vigjátéki esték. Csizsér Kálmán a Tholosan orvos szerepében kitűnő társalgószínésznek bizonyult, neje meg a korán érett Rafael diákéban ügyeskedett. Cecile, a megtántorodó ifjú nőt Markovics Margit k. a. játszotta s érzéssel, gondval alakított, mi szép haladásról tanuskodott. Lzmosodó tehetsége a vigjáték terén inkább is érvényesülhet. Lapunk más helyén mint a toll ügyes forgatóját mutatjuk be olvasóinknak. A férjét, Causade-ot Szatmári Lajos játszotta, Maurice-ot a csábítót Bagi s mind a ketten jól megfeleltek feladatuknak. A „jó” barátok kiméletlen komédiája Borbély, Györe s Aitner Ilka asszony, meg Réti István voltak s összejátékuk a 3-ik felvonásban sikerült leginkább. A főbb szereplőket néhányszor kihívták.

Ezekből megállapítható tehát, hogy a jelenlegi társulat összehasonlíthatatlanul följötte áll a tavalyinak s a rendezők, különösen Csizsér az összejáték hangulatosságára is törekszenek. Még csak a műsor egyenletlenségén segítenek s az újdonságok bemutatását siettessek, akkor minden a legjobb rendben lesz.

(16.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Közgyűlés.** A város törvényhatósági bizottsága f. hó 28-án tartotta rendes havi közgyűlést, melyen a közigazgatás állapotáról szóló jelentések, miniszteri jóváhagyások s több eladási ügyön kívül tárgyalatott dr. Horváth Ádám bizottsági tag ama indítványa, hogy a közgyűlések határnapja lehetőleg a hetivásáros napok mellőzésével tizesek ki. A közgyűlés ehhez képest megbizta polgármester urat, hogy a közgyűlést lehetőleg a hónap második felének valamelyik szerdai, vagy csütörtöki napjára tűzze ki. — A kisd-velés fejlesztésére vonatkozó törvények és a miniszteri utasításhoz képest a közgyűlés elhatározta, hogy a már meglevő 3 óvodája mellé a 4-ik eddig városilag segélyezett óvodát, rendes községi óvodává alakítja át olyképp, hogy az ott alkalmazandó óvodói évi fizetését 500 frtban állapítja meg. — A város területén 1899—1901. években fizetendő állami borítal és hűsfogyasztási adóknak 72 ezer forintban történt megváltásához a közgyűlés hozzájárulván annak jóváhagyása végett a kereskedelemügyi miniszterhez feliratott intéz. — A szegényhízi és kórházi élemezésre vonatkozólag megtartott újabb árlejtés eredményéhez képest Lów Ernő ajánlata elfogadtatott. — Az általunk is már több ízben sürgetett s alaposan megtárgyalt városszabályozási tervnek átvizsgálása czéljából az építészeti és szabályozási bizottság kiegészítésével polgármester úr megbiztatott. — A városi polgári kórháznak, kózkórházra történő átalakítása s az ápolási díjaknak 50 krról 80 krra való felemeléséhez a közgyűlés hozzájárulván, a tanács utasítatott, hogy a kózkórháznak tervbe vett mielőbbi átalakítására vonatkozólag javaslatát mielőbb terjessze a bizottsági közgyűléshez.

— **Elöléptetés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Holosnyay Ambrus kecskeméti állami főreáliskolai rendes tanárt jelenlegi minőségében és állomási helyén a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozatába nevezte ki.

— **Gyászhir.** Mély megilletődéssel értesültünk, hogy Szalontay Elek törvényhatósági bizottsági tag, nyug. árvászéki ülnök, a takarékpénztár igazgatóság tagja f. hó 27-én életének 56-ik évében két heti súlyos szenvedés után elhunyt. A megboldogult halála alkalomával a gyászaburult család és a Takarékpénztár-Egyesület külön-külön becsótott ki gyászjelentést. A család a következő gyászjelentést becsótotta ki: özv. Szalontay Elekné, szül. Muraközy Sarolta a mgsa és gyermeke: Szalontay Emma, — továbbá édesanyja: özv. id. Szalontay Józsefné, — testvérei: Szalontay József gyermekeivel és Szalontay Sándor nejevel s gyermekeivel — s az összes rokonság nevében is — mély fájdalommal jelentik a hü férjnek, jó édesapának, szerető fiúnak, testvérnek és rokonnak Szalontay Elek köz- és váltó-ügyvéd, nyug. árvászéki ülnök, Kec-

skeméti th. város biz. tagjának folyó évi október hó 27-ikén, életének 56-ik évében, két heti súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogult hült teteme folyó hó 28-án d. u. 3 órakor fog — a III. tized, Páva-úthza 147. szám alatti házból — az ev. ref. egyház gyászszertartása szerint a Felső-temetőben öröknyugalomra tétetni. Kecskemét, 1898. évi október hó 27-én. Béke hamvaira!

— **Új orvos.** November hó 1-re költözik haza dr. Tassy József, társas körünkben előnyösen ismert fiatal orvos Budapestről, ki 3 év óta Tauffer klinikáján mint assistens-orvos működött. Orvosi műtermét a Vásári-nagy és Felső-úthza sarkán fekvő Pataky-féle házban nyitja meg, hol a nőgyógyászatra külön termet rendez be. A már is szép praxissal bíró földünket szívesen üdvözöljük ithon.

— **Halálozás.** Hivatását a legnagyobb becsületességgel és tudással betöltött férfit vesztett ismét társadalmunk, a ki mint családapa s jó barát mindenkinek rokonszenvét bírta. Részvétellel értesülünk ugyanis, hogy Metzger Béla könyvkereskedő f. hó 25-én hosszas szenvedés után jobblétre költözött. Haláláról a család a következő gyászjelentést becsótotta ki: Alulírottak a maguk és az összes rokonság nevében mély fájdalommal jelentik szerett férjének, illetőleg édes atyjának, testvérüknek, vejüknek és sógoruknak Metzger Béla könyvkereskedőnek folyó október hó 25-én éjjeli 2 órakor, életének 43-ik, házasságának 8-ik évében, hosszas szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult hült teteme f. hó 26-án délután 3 órakor fog (a II. tized, Rózsau-úthza 335. számú házból) az ilz. sirkertbe örök nyugalomra tétetni. Kecskemét, 1898. október 25. Áldás és béke hamvaira! Özv. Metzger Béláné Stern Róza mint neje, Metzger Juliska mint leánya, Stern Adolf és neje mint szülők, Metzger Róza és Metzger Lajos mint testvérek, Schwarz Adolf, Dr. Stern S. magántanár, Polatsek Lajos, Solt Jakab mérnök, Stern Kálmán hivatalnok mint sógorok, Özv. Metzger Mórné, Schwarz Adolfné, Stern Helén és Paula, Polatsek Lajosné, Löwinger Ilka, Weissberger Czilike mint sógnők.

— **Reformáció emlékünnepe.** A kecskeméti ev. ref. főgimnázium 1898. október 31-én, d. u. 3 órakor az iskola tornaesernökében reformációi emlékünnepet tart, melynek műsorát a következőképpen állapította meg az igazgatóság: 1. A 137. dicséret 6—7. verseit éneklí a vegyeskar. 2. Alkalmi imát mond Farkas Kálmán vallástaná. 3. Emlékbeszédet mond Marton Sándor tanár. 4. A magyar gályarabok énekét, Káldy Gyula átírata szerint, éneklí a vegyeskar. 5. Reformáció ünnepe, óda Barys Lászlótól, szavalja Arany Dénes, VIII. o. t. 6. Luther éneke, Bach átírása szerint, a zenekar kísérete mellett éneklí a vegyeskar.

— **Választás.** A városi törvényhatóság, nál rendszeresített bugaczmónostori gazdasági intézői állásra, a bizottsági közgyűlés 23 pályázó közül egyhangulag Tóth Mihály helybeli lakos okleveles állatorvost választotta meg.

— **Meghívás.** Grasselli Miklós úr, a helybeli állami gazdasági iskola igazgató-tanára és Rácz Károly úr, ugyanazon iskola tanára helyben, a Gazda-kör helyiségeiben, folyó hó 30-án, azaz vasárnap délután 3 órakor, a fejőstehénről, — illetve a bortörvényről, felolvasást fognak tartani; hova a Gazda-kör, valamint a Gazdasági-Egyesület tagjai, különösen az érdeklődő t. ez. közönség tisztelettel meghívatik.

— **Kórház vagy iskola?** A katonai csapatkórház a polgári hatóság által átvettét, az elemi iskolai V. és VI. osztály oda helyeztetek át. Hogy azonban régi állapotának emléke némileg megmaradjon, a most már iskolának használt épület egy része katonai czelokra foglaltatván le, egy szoba még most is katonai kórháznál használtatik. Az esetleges betegségek csirait hinthetik ezzel a gyermekek közt, vagy talán czelszerűnek látja a hatóság, hogy a katonakénel divatos, szaftos mondásokat és erkölcsöt már most megtanulja az ifjúság.

— **„Szőlő- és Borértékesítési Szövetkezet”.** Amit mindenki óhajt, talán a megvalósulás felé közelg. Azt a helyzetet, amit a csemegeszőlők árának lenyomása, a bor értékesítésének majdnem lehetetlensége idézett elő, Graszei Miklós, a helybeli földmives iskola igazgatója felhasználni igyekszik arra nézve, hogy jövőre hasonló bajoktól megszabaduljunk. Ugy értesülünk, hogy épen f. hó 30-ára illetékes egyénékből álló értekezletet hívott egybe, hogy ezek segítségével itt is létre jöjjön a szőlő- és borértékesítési szövetkezet, amilyen már több virágzik a hazában. Helyi viszonyaink és a törvényhozás legutóbbi intézkedései utalnak bennünk arra, hogy e szövetkezt létesítsük. Nem lehet, nem szabad megengednünk, hogy potom árón dűskálkodjanak csemegeszőlőinkben, borunkban, amelyeket nagy áldozattal állítunk elő. Üdvözljük ezt a hasznos kezdeményezést és buditjuk azokat, akiket illet e hasznos szövetség létesítésére. Hasznosabb dolgot nem művelhetnek, mintha lehetetlennek teszik azoknak a garázdálkodásait, akik a kecskeméti szőlőnek és borknak a megfelelő árát lenyomják.

— **A Kecskeméti alakult „Hitelezők Véd-Együletének”,** a belügyminiszterium által jóváhagyott alapszabályai szerkesztőségünkhöz is beküldettek. Az egylet célja a) a bizalmas tudósítók és a rossz fizető adósok nyilvántartása által az egylet tagjait megvédeni a könnyelmű adósok ellenében, b) a tagok által átadott követelések gyors és olcsó behajtása.

— **Színházi heti műsor.** Vasárnap, október hó 30-án, páratlan bérlet 5-ik számban, *Ingnyelők.* — Hétfőn, okt. 31-én, páros bérlet 5-ik számban, *Troubadour.* — Kedden, november hó 1-én, páros bérletszűnetben, *Molnár és gyermeke.* — Szerdán, nov. 2-án, páratlan bérlet 6-ik számban, *Eleven ördög.* — Csütörtökön, nov. 3-án, páros bérlet 6-ik számban, *A császár ezredese.* (Ohnet György ezen nagyhatású művének első előadására különösen föl hívjuk t. olvasóink figyelmét.) — Pénteken, nov. hó 4-én, páratlan bérletszűnetben, népelőadásul, leszállított helyárrakkal, *A vágócék.* — Szombaton, nov. 5-én, páratlan bérlet 7-ik számban, *Angot.* — Vasárnap, nov. 6-án, páros bérlet 7-ik számban, *A szép juhász.*

— **Adakozás.** Ó cs. és kir. felsége Erzsébet királyné emlékére adakoztak: (3-ik közlemény.) Az I. és II. sz. kimutatás szerint, 857 frt 15 kr. — 3-ik számú gyűjtőiben: Ágost. ev. egyház tanácsa 25 frt. — 20-ik számú gyűjtőiben: Ev. ref. főgimnázium 46 frt 34 kr. — 33-ik számú gyűjtőiben: József gőzmalom részv. társaság 12 frt 60 kr. — 37-ik számú gyűjtőiben: Gőztéglagyár részv. társ. 5 frt. — 38-ik számú gyűjtőiben: Kecskeméti dalárda 5 frt. — 41-ik számú gyűjtőiben: Kecskeméti jótékony nőegylet iparisok lója 5 frt 60 kr. — 44-ik számú gyűjtőiben: Katolikus kör 10 frt. Összesen 964 frt 69 kr.

— **Az őszi napok elkövetkezésével** mind kívánatosabbnak mutatkozik, hogy a városzerte elhanyagolt járdázattal a legszigorúbban foganatosítsassék. Igazán szegénytelen állapot, hogy közvetlen a piac szomszédságában levő utcákon oly rossz a járda, hogy este a járkálás életveszélyes. Nem jelölünk meg speciáliter egy utcát, vagy teret, mert hiszen az összes utcákra ráfér egy kis rendbehozás, éppen azért arra kérjük a hatóságot, hogy az összes utcákat megvizsgálván, azok kijavítására nézve a legszigorúbb rendszabályokkal intézkedjék.

— **Közillemlhelyek felállítását** határozta el a bizottsági közgyűlés s ehhez képest a magyar főzég-nyár azon ajánlatát, hogy az Adler-féle ház előtt levő piac-részén 3183 frt 41 kr. költséggel, egy e czélnak mindenben megfelelő illemhely építtessék — elfogadta.

— **Kisértetett fogott.** Farkas Mihály 9. tized 115. sz. a lakos folyó hó 22-ik napján virradóra, éjjel zajt hallott a lakása padlásán, azt hívén, hogy kisértett, a rendőrökért szadalt; — a megérkező őrzőkat azután a padlást kutatta s annak egyik zugában egy emberre akadt, kit a rendőrségre kísérték, hol kitűnt, hogy Varga Mihálynak hívják, városföldi lakos, lopásért többször büntetett

kertész. Azt, hogy a padlásra miként jutott, meg nem mondta, valamint azt is tagadta, hogy oda lopási ezézzalt mászott föl. A jómadár ellen magánlak-sértés miatt a bűnvádi feljelentést megtették.

— **Megfogott lepke.** Pap Verona rendőri-leg jól ismert napzsamos nőt f. hó 22-én éjjel a rendőri őrzőkat csavargás közben elcsipste s hogy be akarta kísérni a megfogott pillangó 1 darab ezüst forintost nyomott az őrzőkat egyik tagjának markába. A rendőrök a megcsipett szabadulni óhajtó lepkét bekisérték s ellene megvezetőetés vétsége miatt az eljárást megindították.

— **Verekedő cseléd.** Zilahi Ferencz gazdálkodó f. hó 24. napján kiment városföldi birtokára, melyen fia gazdálkodik, hogy kiért fia cselédeit valami rendtelenségen érte, kérdőre vonta hát az öreg bérast Acsei Józsefet ki azall felelt, hogy Zilahi Ferenczet elkapta s a pajtába vágva megaposta. A verekedő cseléd ellen a bűnvádi eljárás folyamatba tétele végett a feljelentést megtették.

— **Elgázolás.** A vigyázatlan hajtás é hó 28-án ismét megkövetelte az áldozatát. A mondott napon Faragó Sándor 5 éves Mária nevű leánykja a régi vágóhid közelében játszadozott, mikor is Bereczki László hentesiparos kocsiárra hajtott és a kisleányt elgázolta. A kerekék a kisleány hasán mentek át. Önkiváru állapokban szállították szülei lakására.

— **Orvtámadás.** Szeke Oláh Lászlót é hó 25-én este, mikor a boltba ment, Labora János és Kis Mihály munkásberek meglesték és orozva leütötték s az így a földön fetregő védtelen embert fojtogatni kezdtek. Szerencsére a czigányok a csepapatét észrevették és segítségére siettek a segély után kiáltó Oláhnak. Erre a vitéz támadók futásnak eredtek.

— **Verekedés.** Kohajda Károly, Mária-városi lakos napzsamos, f. hó 20-ára virradóra éjjel az újbórból fölhörpüntött, elkezdett az utcán garázdálkodni, mikor ezért az őrzőkat kérdőre vonta, nekik rotott s velők birokra kelt. Hatóság közeg elleni erőszak büntete miatt ellene megtették a feljelentést.

* **Egy népellenesség.** Mindazok a hátrányok, melyeket az oly sok családban divatozó, rendszeres bakkávé élvezet okoz s az egészségre, különösen pedig az ideg és szív működésre károsan hatnak, hirnevés orvosok és egészségtanárok által ma már oly meggyőzőleg kimutattak, hogy azt mindenki saját maga megfigyelheti és megállapíthatja. Ezek a hátrányok, a mint épen az utolsó években szerzett tapasztalatok tanítják, gyakran az idegrendszer teljes megrongálásáig, szivbénulásig (szélhűdés) stb. fokozódnak s azért méltán nevezhetjük a bakkávé a szó szoros értelmében „népellenesség”-nek, kivált, hogy sok milliót visz ki évente a külföldre. Az a háziasszony, a ki mostani olcsóbb árak által elcsábítva, még több bakkávé fogyaszt, mint azelőtt, abban a jóhiszeműségben, hogy így jobb reggelt kieszíthet, kétszeresen csalódik. A bakkávé egymagában véve kétséges élvezet, a mely csak a divat által vált szokássá. Adjunk valakinek bakkávé, a ki azt még soha sem itta, annak az bizonyára sokáig nem fog izleni, a mint ezt a kis gyermekek-nél eléggé gyakran észlelhetjük. Nem volna-e már elérkezett ideje annak, hogy ezen a szokáson változtassunk? a mit oly olcsón és kényelmesen megtethetünk. A családok száz-ezrei megváltoztatták már e szokást a saját és övéik jóvoltáért és háztartásukba bevezették a Kathreiner-féle malátakávé, a mely részint mint legjobb pótkávé szolgál a bakkávéhoz, mert annak káros hatását enyhíti, részint pedig, egészségi szempontból, tisztán is élvezetetik. A mi tehát oly sok családban tartós eredményként elérített, miért ne történhetne az minden család javára? Sajnos, hogy ebben a tekintetben is a spekuláció garázdálkodik kevésbé értékes utánzatokkal. Gyakran voltunk már abban a helyzetben, hogy erre óva intettünk mindenkit, s ezen intézésünk következménye az lett, hogy minden háziasszony a bevásárlásnál gondosan ügyel is arra, hogy csakis eredeti csomagokat vegyen, a melyek a Kathreiner nevét és Kneipp páter

arozképét védjegyjül viselik. Csakis az elővigyázat által lehetünk biztosak valódi Kathreiner-féle malátakávé szerzetén, a mely a bakkávé ízét és zamátját bírja, és ezáltal egyedül felel meg azon várakozásnak, a melyet egy hasznos és izletes malata kávévél méltán megkövetelhetünk.

* **Tündérvégház Budapest.** Sűrű csoportok verődnek össze a Nagy-körúton, a Király-útcza sarkán, a székesfőváros legellenkebb forgalmú helyén. Tavórolt azt hiszi az ember, hogy építkezési szerencsétlenség bámulat az emberek, mert egy építelővel lévő ház előtt csoportosul a tömeg, de ha közeledik a tömeghez gyönyörű látvány tárul szeméi elé. A látvány egy kávéházi helyiség, amelyhez hasonló — mondjuk meg mindjárt eleve — nincs több a kontinensen. A hosszú körúti és király-útczai oldal nagyarányú ablakával és kapuval ragadja meg a szemelő figyelmét első sorban. A megépülő, de már közvetlenül befejezés alatt álló épület egy felirásból megtudjuk, hogy ez a kávéház *Hanusz Béla* tulajdona, azé a Hanusz Béla, aki Budapestben minden ember a legdelebb és legintelligensibb kávéos egyének ismer. A Nagy-körúti és Podmaniczky-útcza sarkán már meglévő nagy kávéháza a legelőkelőbb családok találkozási helye. Az ő eszméje volt Budapestben olyan kávéházi nyitni, amely teljes joggal legyen Budapest egyik kiváló nevezetessége. A kávéház teljes berendezése Hanusz Béla tervei szerint történt, aki a legbámulatosabb módon oldja meg a maga elé tűzött feladatot. Az ő kálauzálása mellett tekintettük meg az összes helyiségeket, melyek tömegében az ember, ha többször nem járt meg a kávéházban, gyszóvalan élvez. Első sorban szembeötöl az összes helyiségnek fényes ragyogása, mely kápráztatja a szemet. Márványfehér falakat és aranyozással látunk minden zugban. Óriási csillárak, melyeknek fénye 1000-szeresen tükörözök vissza, fényes báli terem emléket idélt fel bennünk. A nagyarányú biliárd-terem, melyben egymagában 18 biliárdasztal van elhelyezve, tétortag tekintetében felér a vigadó termével. Pazar kiállítás tekintetében pedig azt jóval fölülmulja. Ez a biliárd-terem a helyiség középső része, mely előtt van a két útczára az Erzsébet-körútra és a Király-útczára nyíló átjárás. A biliárd teremben vannak körös-körül az erkély-pályok, amelyekből gyönyörű kilátás nyílik az útczára és ahonnan a kávéház gyönyörű panorámája a szemelőnek pazar élvezetet nyújt. Körös-körül az erkély erkély különböző termek állanak a közönség rendelkezésére, ezek azonban már a játékokat kedvelő közönség részére valók. Van egy-egy egész külön tarokk-szalon, sakk-szalon és játék-szalon, melyek mindegyike gyönyörűbbnél-gyönyörűbben van berendezve és a játékosoknak minden elképzelhető kényelmet biztosít. Ugyancsak az erkélyen vannak a chambre-separék, a fehér, kék, vörös- és sárga-termek, mind-mennyi külön-külön látványosság. A nagy biliárd-terem mögött van még egy kis biliárd-terem, amely mögött van a tuft-terem. Ez vezet ki a gyönyörű pálmakertbe, melynek elkészítése hazumosabb ideig fog eltartani. A már felsorolt helyiségek közül van még több apró helyiség, melyek mind a közönség kényelmére és rendelkezésére állanak. Érdekes megtudnunk most már azt, hogy Budapestnek e paratlannal álló kávéháza a modern technika minden vívmányának felhasználásával, milyen fényesen van berendezve. Budapest legnagyobb kávéházában eddig legfeljebb 6—8 biliárd-asztal állott e s/ép sport kedvelőinek rendelkezésére. A Hanusz Béla nagy kávéházában 18 biliárd-asztal van felállítva egy teremben. Ez az óriási terem, melyet Budapestben csak a Vigadó termével tudunk összehasonlítani, három háznak az udvari részét képezi, amennyiben a kávéház útczai része is három háza terjed ki. E paloták Freund Vilmos tulajdonát képezik. A nagy terem felett ívetéttel van fedve, amely ívetéttel, legújabb technikai szerkezetűl fogva félretelthető és ismét helyreállítható Ehhez hasonló eddig még Budapestben nincs. Ezt az időjárás szerint lehet szabályozni. A mint a villamillampok ezének sugarai megtörnek a fényes tetőn, hogy megváltoztassák vetítsék vissza a fényt a terembe, ezt a fényes látványt leírni nem lehet, ezt meg kell szemlenni. Maga az egész kávéház és minden aprólkos berendezése is olyan, hogy azt híven leírni nem lehet. Mi csak megközelítő képet adjuk a kávéháznak, a minthogy az képeleztünk csak első pillanatra megadagta. Az összes biliárd-asztalok háza gyártmányok, melyek Lefkovics-tesztverék ezidőszent Magyarországon legelőbb és legnagyobb gyárakból kerülnek ki. Külön említjük fel azt a két amerikai (chicago) asztalt, melynek építkezési modora nálunk eddig ismeretlen. A biliárd-játékosok között ez minden valószínűség szerint nagy feltűnést fog kelteni, megtekintését pedig mindenkinék ajánljuk. Végül egy kis statisztikát óhajtottunk megtudni és kitűnt, hogy az egész kávéházat 800 villamillamp, 200 Auer-zöldfény és 14 nagy vilámpa fogja megvilágítani. A közönség rendelkezésére 50 személy áll kiszolgálás céljából. Mi részünkről melegen üdvözöljük Hanusz Béla, kinek eddigi működése teljes bizonyítékát nyújtja annak, hogy a kávéházat európai színvonalon fogja vezetni. Az eddigi dispositiók szerint a kávéház ünnepegy megnyitása november 5-re van tervezve. Erről még értesítjük lapunk olvasóit.

Felelős szerkesztő: Laptulajdonos: **IQ. TOTH ISTVÁN.** A KECSKEMÉTI SZABADELVŐ PÁRT.

Szerkesztőtárs: Kiadó: **Dr. NAGY MIHÁLY.** **TÓTH LÁSZLÓ.**

Báli selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér és színes *Hannenberg-selyem* 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban *Prívd-fogyasztóknak* postabér és vámtmentesen valamint *Hávid* szállítva, — mintákat pedig *postafordulattal* küldenek. **Hannenberg G. selyemgyárai** (cs. és kir. udvari szállító) **Zürichben.** 4 Magyar levelezés Svájcba kétszeres levélbéllyeg ragasztandó.

HIRDETÉSEK.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a helybeli pénzügyintézetek és iparvállalatok

részvényei

nálam mindenkor kaphatók és általam a legjobb árban vásároltatóknak és pedig az **eddiggi gyakorlatól eltérve, közvetítési jutalék nélkül.**

Bleyer Adolf,

385-26-23

Nagykőrösi-útcza 22.

A kőbányai**Krály-Serfőző-Részvénytársaság**
főraktára

ahol mindenkor kellőleg hűtött, legjobb minőségű hordós és palackos sör kapható.

13,607—898.

Hirdetmény.

Az 1884. évi XVII. t.-cz. 172. § értelmében az elsőfokú iparhatóság mellé az önálló iparos és kereskedők közül évenként 20 iparhatósági megbízott lévén választandó, a volt földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. nagyméltóságú miniszterium 52,211/885. sz. rendelete értelmében a választók névjegyzéke összeállított, s Hegedűs Nándor úr felügyelete alatt **f. 1898. évi november 8-ig a r. kapitányi hivatalnál** a községi bíróság hivatalos helyiségében közszemlére kitétetett.

Ezen körülményt azzal hozom a kereskedő és iparos urak tudomására, hogy a névlajstromok ellen felszólamlásnak van helye, s hogy a felszólamlás f. évi november 10-ig nyújtható be az elsőfokú iparhatóságnál.

Kelt Kecskeméten, 1898. október 26.

Szabó Mihály,

319-1-1

r-kapitány,
mint elsőfokú iparhatóság.**Kiadó lakás.**

A Nagy-Kőrösi-útcza 20. számú ház első emeletén 4 szoba-, (egyik erkélylyel), előszoba-, mellékhelyiségek- és 3 lóra való istállóból álló **lakás azonnal kiadó.** 318 2-2

Felvilágosítás ugyanott nyerhető.

Főügynökség!

Egy előkelő és nagyjövőjű **Állatbiztosító-társaság** részére **Kecskemét és vidékére**

főügynök kerestetik.

Előnyben részesülnek, kik a biztosítás terén jelenleg is működnek. — Ajánlatok **Jaulus J. János** kerületi választmányi főnökhöz (Budapest, Royál-szálló) intézendők. 308 2-2

Értesítés.

Lelkész, tanító, jegyző, gazdatiszt és értelmes kisbirtokos urak figyelmébe ajánlatik egy, a bel- és külföldön egyaránt kerestett termény termelése.

500 □-öl területen, utátságis folytán, kellő szakértelemmel, alig 1-2 frt befektetéssel — minden elemi csapás dacára is — évenként 200-350 frt jövedelem elérhető és azért kezeskedem.

Miután a tél fagyja előtt a föld előkészítendő, kívánatos, hogy az érdeklő felek **azonnal** forduljanak

Mérey Sándor

termény- és kerti növény-kereskedőhöz

Budapest, VII., Rottenbiller-útcza 1. sz. a.,

ahol csakis 15 kr. postabélyeg beküldése után a kellő felvilágosítás és magyarázat **azonnal** megadatik.

298-3-3

Kérek és lap hirdetésére hivatkozni!

ÚJ VIRAGÜZLET!

Van szerencsém a n. érd. közönség szives tudomására juttatni, hogy helyben, a Nagy-kőrösi-útcza 18. szám alatt, Somogyi Gyula butorraktára mellett

élő-, művirág- és disztoll-üzletet

nyitottam.

A Budapesten lévő **Rieger Mór** cégénél hosszabb idő alatt nyert üzleti tapasztalataim folytán azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy t. ez. vevőim igényeinek minden tekintetben megfelelhettek annál inkább, minthogy e **Rieger Mór cs. és kir. udvari szállító művirág- és disztoll-készleteiből** részemre **bizományi raktárt engedett át.** Különösen a legújabb **salon és terem virágdiszkek, virágkosarakat, legjobb gyártmányú élő prépeált pálmákat, élő, és művirág, érc, gyöngy és prépeált sarkoszorúkat, mennyaszonnyi koszorúkat, fátlyolt és csokrokat** stb. ajánlhatom. Virág- és kalap-tolldiszkek, minden e szakmába vágó új munkákat és átalakításokat legjutányosabb ár mellett vállalom el. Ugyanescsak elfogadok

struccz tollak tisztítását, göndörítését és festését.

Azon reményben, hogy a n. érd. közönség kegyes pártfogásával meg fog tisztelni, részemről pontos, jutányos kiszolgálásról biztosítom és maradok

kiváló tisztelettel

CSANÁDY JULIÁNNA,

élő-, művirág és disztoll raktára, Kecskeméten.

310 2-2

Üzlet-átvétel!

Tisztelettel hozom a n. é. közönség szives tudomására, hogy **Hörváth Sándor** úr **Kéttemplom-köz 5. sz. alatti**

czipész-üzletét

átvettem s tovább fentartani fogom.

Elvállalok minden e szakba vágó munkát. — Több évi szabászati gyakorlatomra hivatkozva, biztosítom az üzlet eddigi t. megrendelőit és a n. é. közönséget, hogy pontos, kifogástalan munkáimmal — különös tekintettel az árak szoliditására — szives bizalmukat ki fogom érdemelni, — miért is a jóakarattal pártfogást kérvé, vagyok **Kecskemét, 1898. október hó.**

Teljes tisztelettel

Gyapjas László,
férj- és nő-czipész.

314 3-2

Kérje**The Continental**
a **Bodega Company.**

olághírű spanyol és portugál borait

Sherry**Portbor****Malaga****Madaira****Tarragona stb.**

Kaphatók az összes finomabb fűszer és csemege kereskedésekben, valamint poharanként az előkelőbb szállodák, kávéházak és vendéglőkben

Saját fiók. Budapestcsakis: **IV. Kossuth-Lajos és Ujvilág utca sarkán, a Gentry-Casinnal szemben**

A feltaláló dr. Meidinger tanár úr által kizárólag feljogosított gyár

MEIDINGER-KÁLYHÁK

készítésére

H. HEIM es. és kir. udvari szállító**Budapest, Thonet-udvar.**

Bees, I., Kohlmarkt 7. — Prága, Hybnergasse 7.

Szabadalmazva minden államban.

— Első díjakkal kitüntetve az összes kiállításokon. —

Legelőnyösebb töltő és szellőző kályha.

Lakások, iskolák, irodák stb. számára, a legegyszerűbb és legpompásabb kiállításban. Tetszés szerinti hosszantartó égési tartam koksz. 24 órai égési tartam közénfűtés-sel. Több szobát egy kályhával lehet fűteni.

Waggon-kályhák.Heim-fele **Meidinger-kályhák.****MEIDINGER-OFEN****H. HEIM**

Övjük az utánzásoktól, miért is becses nyelvére ajánljuk az itt feltüntetett védjegyet mely a kályha ajtajának belső oldalán rá van forrasztva.

Heim-fele **HESTIA-KÁLYHÁK.**Heim-fele **fűstemesztő kandalló.**

A kéménykövek teljesen füstmentesek maradnak. H. ártatlan égési tartam. A már meglevő kandalló-burkot felhasználható. Egy kandallóval több helyiséget lehet fűteni.

Heim-fele fűstemesztő Caloriferek.

Mindenszerű központi fűtések.

Szarított készülékek ipari és gazdasági célokra.

Prospektusok és árjegyzékek ingyen és bérmentesen.

Kályhánk csak akkor valódiak, ha azok budapesti vagy bécsi raktárainkhoz szereztek be.

28714-12

Legnagyobb nyeresemény

legszerencésébb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeresemény JEGYZÉKE.

296

6-4

A legnagyobb nyeremény legszerencésébb esetben

1.000,000 korona

A nyeresemények részletes beosztása a következők:

	Korona
1 jutalom	600000
1 nyer. i	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
1 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	40000
5 " "	30000
1 " "	25000
7 " "	20000
3 " "	15000
31 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
432 " "	2000
763 " "	1000
1238 " "	500
90 " "	300
31700 " "	200
3900 " "	170
4900 " "	130
50 " "	100
3900 " "	80
2900 " "	40

50,000 nyer. és jut. 13.160,000

melylek hat búzásban sorsoltatnak ki.

A harmadik nagy magy. kir. osztálysorsjáték nemcsak a jutalmak kérdéskörében

100,000 sorsjegyre **ujjból** **50,000 nyeresemény**

jut, vagyis a fentebb levő nyereseményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, mint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160.000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeresemény legszerencésébb esetben

egy millió korona.

Száves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	150 oszt. eredeti sorsjegy	6 — frt
" fél	" " " " " "	3 — "
" negyed	" " " " " "	1.50 — "
" nyolcad	" " " " " "	— 75 — "

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beklüldése ellenében.

A házások után megküldjük tisztelt veivőinknek a hivatalos háziasí jegyeket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak rendelkezésre. A házások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azokról mindenki megjelölheti.

Kérjük a rendeléményeket mielőbb, legkésőbb azonban

folyó évi november hó 5-ikéig

hozzánk beklüdeni.

Török A. és Tsa.
a magy. kir. szab. osztálysorsjáték foelárústóit.
Budapest, V., Váci-körút 4.a.

Rendelő-lévlé kívágvadó.

TÖRÖK A. és TÁRSA uraknak, Budapest.

Kérlek részemre L. osztályú magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget frt | utánvételezni kérem.

postautóvalnyával küldöm.

(A nem teirőző történő.)

Pontos ezim

ÚJ ÜZLET!

Van szerencsém a n. é. közönség tudtára juttatni, miszerint a helybeli piacon

vászon-kereskedést

rendeztem be. — ahol egyedül leghirnevesebb gyárosoktól tartok raktárt, melyek világhírrel bírnak a rendkívüli jó gyártmányaikról.

Nagy raktárt tartok:

Rumburgi vásznak-, czérna és len vásznak-, czérna Grádlíkból, Schorll-féle Schiffonok, pamut vásznak és csíkos damaszt Grádlíkból.

Mindennemű czérna damaszt terítékek-, abroszok és asztalkendőkből, mindennemű czérna damaszt kávékészletek-, pamut kávé abroszok-, czérna damaszt és len törülközőkből.

Czérna és len kanavásznak-, Anginokból, derékalj-szövetekből, — Fränsenekből, Schnürl, piquet Damen-barchettek- és egyéb minden nemű Barchettekbel.

Nagy raktárt tartok mindennemű ágyterítők-, garnitúrák- és mindennemű paplanokból. — Raktárt és főleg modelleket tartok női konfekciókban, ú. m.: ingek-, corsetták- és alsószojnyákban.

Elyogadok menyasszonyi kelengyék kiállítását minden kivételben.

A kiszolgálás szabott árak mellett fog megtörténni a minden cikken kiirva látható a szabott ár.

A n. é. közönség pártfogásáért esdve, vagyok

241 10-10 mély tisztelettel: **KÖVES IGNÁCZ.**

A Kéttemplom-közben.

Vászon-kereskedés.

A „Piros Rózsa”-hoz.

Homoki szőlőtelepítőknek igen fontos!

Homoki szőlőtelepítőknek igen fontos!

A czég 17 év óta áll fenn s most már az országon kívül is elterjedt a híre, amennyiben ma már sok nemes és vadoncz csemetét szállít Horvát-, Szlavonország, Bosznia, Cseh-, Morvaország, Galiczia, Bukovina, Stájerország, Alsó- és Felső-Ausztria, valamint Szerbia, Bulgária, Románia és Németország részére. Nemesfa-állománya ezúttal 500.000 drb; vadoncz-állománya 8 millió. A czég évenként 4500—5000 rendelőnek küld szállítmányokat. A gyümölcsfa-iskola teljesen homok-talajon létesült s így az főként a homoki szőlőtelepítőknek kincses háza azért, mert mint tudva van, a homoktalajból ki-került fa a homokföldben éppen úgy, mint az agyagos, kövecses talajban, nemkülömben a lapos és magas (hegyes) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakódású vagy táltságosn kovérített talajban állítatik elő. A gyümölcs-fajok boldogult Bereczki Máté mezőkovásházi hírneves telepéről valók. Ugy magasderékű, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, őszibarack, kajszin-barack, cseresznye, meggy, lasponya, birs, dió, és eperből. Az 1—2—3—4 éves, őszdi gyökérű, fajhiteles, igen szép csemeték, darabja azok erőssége szerint 15 krtól 40 krig. A 4—5 éves igen erős koronás sorták drbja 45—50 kr. Nagyban vételnél az árak külön megállapodás tárgyát képezik. Fenti irt gyümölcsfajokból tablaírítás folytán 1—2—3—4 éves selejtezett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szerint 2—5—7—10—15 krtól melyek gazdag gyökérzetüknel fogva főként n-gybani telepítésekhez olcsóságuk folytán igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadonczai is bármily számban és erősségen megrendelhetők a fent irt czegnél. A gazdag gyökérzetű vadonczok 1000-re azok erőssége szerint 5 frt 85 krtól 19 frtig terjed. Nagyobb vételnél 5—10—15%, engedmény. — Lével-czim:

Ungváry László gyümölcsfa-iskolája, Czeglédén.

Tessék árjegyzéket kérni!

21965 - 1897.

Hirdetmény.

Balószegben a barátok szőlője meletti 25 hold földnek 2-3 holdas részletekben való örökáron eladása elrendelvé, ezen részletek eladására az árverés f. évi november hó 16-án reggel 9 órakor a helyszínén fog megtartatni.

Árverezni akarók annak megemlítésével hivatnak meg, hogy minden egyes részlet után 10 firt bánatpénz lesz be-
teendő.

Végül megemlítettik, hogy a vételár 20 év alatt is törleszhető.

Kecskemét, 1898. október hó 27.

Gazdasági osztály.

315 1-1

Tündérvégház Budapesten!

November hó 5-én nyílik meg

Budapesten

(Erzsébet-körút 53. szám alatt, a Fürdőpalotában)

HANUSZ BÉLA

NAGY KÁVÉHÁZA

a legfényesebb berendezéssel

18 billiard-asztallal

(2 amerikai chicagói asztal).

317

3-1

A világ összes lapjai.

Erkély-páholyok. — Pálmakert.

Mintaszertű kiszolgálás.

A dr. EGGER-féle Injectio Hamamelis Virginica

a leghatásosabb külszer (befecskendezés) férfiak és nőknek, új és idült folyások, valamint csőbántalmak orvoslására. A Hamamelis Virginica trépius növény rendkívüli hatása a nyákhártyára orvosláig már régen el van ismerve, úgy hogy ezen különben is szerencsés összetételű Injectio ennek köszönheti gyógyerejét. 2-3 üveg használata a legmakacsabb bajt tetemesen javítja, illetve meggyógyítja.

Egy üveg ára 70 kr., a pénz előleges beiktatása mellett postán bérmentve: 1 üveg 1 firt 05 kr., 2 üveg 1 firt 75 kr., 3 üveg 2 firt 45 kr.

Főraktár: Gyógyszertár a „Nádor”-hoz, Budapest, VI. Váci-körút 17. sz.

Kapható Kecskeméten: MOLNAR PÁL, B. FARKAS IGNÁCZ és BÓDOGH FERENCZ gyógyszerész uraknál. II. 380-17-16

Ház-eladás.

A III. tized, Jókai-utca 180. szám alatti ház eladó. Értekezni lehet a tulajdonossal.

311 7-2

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Váltóüzlete

Alapított 1841. évben.

RÉSZÉNY 15 MILLIO FIRT
TŐKE

TARTÁLEKALAP
11. MILLIO 300.000 FIRT

Dorottya-utca 1. BUDAPEST Gizella-tér sarkán.

A NÁLUNK VÁSÁROLT
eredeti sorsjegyek
az
intézetünk bélyegzőjével
vannak ellátva.

HÚZÁS 1898. NOVEMBER 17. és 18-án.

Az eddig mutatkozó s minden várakozást felülmuló kedvező húzási eredménnyel, melynek nagy része ép a mi feleinknek jutott — indít bennünket arra, hogy felhívjuk a figyelmet a most kezdődő

3-ik magy. kir. szab. osztályosorsjátékra

A játéktervezet vizsgálásánál mindenki feltétlenül meggyőződik arról, hogy ezen sorsjáték a legnagyobb nyerési esélyeket nyújtja.

A kibocsátott 100,000 drb sorsjegyből feltétlenül nyer 50.000 drb, tehát a fele.

A 3-ik sorsjáték egymást követő 6 osztályában összesen

13 MILLIO 160,000 korona

sorsoltatik ki, mely kizárólag a résztvevőknek jut.

A főnyeremény szerencsés esetben

1.000,000 (egy millió) korona.

A kiválóan előnyös és nyerési esélyekben bővelkedő játéktervezet folytán a magy. osztályosorsjátékot a külföldön is nagyon kedvelik és oly éleken az érdeklődés, hogy kész letünk már nemsokára ki lesz merítve.

A ki tehát a most kezdődő III. magy. kir. osztályosorsjáték nyereményeiben részesedni kíván, sziveskedjék megbízását haladéktalanul hozzánk juttatni, mint hogy sorsjegyeinket rendszerint már jóval a húzás előtt eladtuk.

A megbízás vétele után — a mennyiben készletünk tart — azonnal megküldjük a rendelt sorsjegyet.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltóüzletének
osztályosorsjáték-osztálya.

Az első osztályu sorsjegyek árai:

Egy egész	frt 6.-
Egy fél	frt 3.-
Egy negyed	frt 1.50
Egy nyolczad	frt -.75